

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

Методи діагностики та корекції у дитячому віці

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
спеціальності 053 «Психологія»

Кременчук
2021 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к. психол. н., доц. Р. М. Білоус

Обговорено та рекомендовано до видання Президією Науково-методичної комісії
зі спеціальності 053 «Психологія»

30___ __08___ 2021 року, протокол № 1

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методи діагностики та корекції у дитячому віці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 053 «Психологія».

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Методи діагностики та корекції у дитячому віці» ґрунтується на знаннях загальної та історії психології, вікової та педагогічної психології, психодіагностики, клінічної та експериментальної психології, психодіагностики, групових форм психологічної роботи, основ соціально-психологічного тренінгу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:
модуль № 1 – Загальні питання діагностики та корекції в дитячому віці;
модуль № 2 – Особливості діагностики та корекції у дитячому віці.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** навчальної дисципліни «Методи діагностики та корекції у дитячому віці» є формування компетенцій, які спрямовані на поглиблення теоретичних уявлень та практичних умінь щодо діагностики психологічних особливостей дітей та підлітків, порушень їх психічної сфери та проведення її психологічної корекції.

Основні завдання вивчення дисципліни пов'язані з формуванням наступних загальних та професійних компетенцій:

ФК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

ФК 8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

ФК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач вищої освіти повинен досягти таких результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредитів ECTS.

2 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1 Загальні питання діагностики та корекції у дитячому віці

Тема 1 Предмет і завдання курсу

Поняття психологічної діагностики та психологічної корекції. Принципи психологічної корекції. Основні види психокорекції: за характером її спрямованості, за змістом, за тривалістю, за наявності програм та інші. Напрямки психокорекції дітей та підлітків. Характеристика основних методів психологічної корекції стосовно дітей та підлітків (ігрова терапія, арттерапія, пісочна терапія, казкотерапія, імаготерапія та ін.). Етичні принципи дитячого психолога. Психологічний анамнез.

Тема 2 Методи психологічної діагностики дітей та підлітків

Типи методів психодіагностики дітей та підлітків (спостереження, бесіда, анкетування, тестування, аналіз продуктів діяльності, експеримент, проєктивні методи та ін.). Особливості психодіагностики дітей дошкільного віку, молодших школярів та підлітків.

Модуль 2 Особливості діагностики та корекції у дитячому віці

Тема 3 Особливості психодіагностики та корекції у дитячому віці

Характеристика новоутворень і проблеми розвитку немовля. Психодіагностичні та психокорекційні методи роботи з дітьми періоду немовля. Характеристика, новоутворення і проблеми розвитку дітей середнього дошкільного віку. Психодіагностичні та психокорекційні методи роботи з дітьми середнього дошкільного віку. Характеристика, новоутворення і проблеми розвитку дітей старшого дошкільного віку. Готовність дитини до шкільного навчання - головні критерії.

Тема 4 Особливості діагностичної та корекційної роботи з дітьми молодшого шкільного віку

Характеристика, новоутворення і проблеми розвитку дітей молодшого шкільного віку. Психодіагностичні та психокорекційні методи роботи з дітьми молодшого шкільного віку.

Тема 5 Особливості діагностичної та корекційної роботи з підлітками

Вікові особливості та проблеми психічного розвитку підлітків. Напрями психодіагностичної роботи з підлітками з урахуванням новоутворень та проблем віку. Методи, які можна використовувати у груповій психодіагностиці. Психологічні особливості підліткової тренінгової групи. Принципи роботи тренінгової групи. Роль керівника тренінгової групи. Критерії підлітків, яким група протипоказана. Психокорекційні методи роботи з підлітками.

Тема 6 Психологічна діагностика та корекція дитячо-батьківських відносин

Сім'я як одиниця психологічного аналізу. Типи сімейного виховання. Методики діагностики дитячо-батьківських відносин. Техніки психологічної корекції сім'ї в різних психологічних школах. Корекція стилю виховання. Методи корекції спілкування у дитячо-батьківських відносинах.

3. Приблизний перелік семінарських занять

1. Предмет і завдання курсу.
2. Методи психологічної діагностики дітей та підлітків.
3. Особливості психодіагностики та корекції у дитячому віці.
4. Особливості діагностичної та корекційної роботи з дітьми молодшого шкільного віку.
5. Особливості діагностичної та корекційної роботи з підлітками.
6. Психологічна діагностика та корекція дитячо-батьківських відносин.

4. Рекомендована література

1. Детская и подростковая психотерапия / Под ред. Д. Лейна, Э. Миллера. Спб.: Питер, 2015. 438 с.
2. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія. Практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2010. 280 с.

3. Захаров А. И. Происхождение и психотерапия детских неврозов. М.: КАРО, 2006. 672 с.
4. Захаров А. И. Игра как способ преодоления неврозов у детей. М.: Каро, 2006. 416 с.
5. Корольчук М. С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я. К.: ІНКОС, 2002. 272 с.
6. Корольчук М. С. Психофізіологія діяльності: підруч. К.: Ельга: Ніка-Центр, 2008. 400 с.
7. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития. Спб.: Питер, 2016. 944 с.
8. Кутішенко В. П., Ставицька С. О. Психологія розвитку та вікова психологія. Практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2009. 448 с.
9. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посібник: гриф МОН України. Суми: Університетська книга, 2006. 384 с.
10. Мерзлякова О. Л., Хоружа Л. Л. Практикум з критичного мислення: навч.-метод. посіб. К.: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 160 с.
11. Немов Р. С. Психология: учеб. М.: ВЛАДОС, 2003. Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. 640 с.
12. Психологические программы развития личности в подростковом и старшем школьном возрасте / под ред. И. В. Дубровиной. М. : Академ. проект, 2002. 128 с.
13. Практикум по возрастной психологии / под ред. Л. А. Головей, Е. Ф. Рыбалко. СПб.: Речь, 2001. 688 с.
14. Психодіагностика особистості підлітка: навч. посіб. / за ред. О. Д. Кравченко, В. Ф. Моргуна. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 136 с.
15. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика: методики и тесты: учеб. пособие. Самара : БАХРАХ-М, 2002. 672 с.
16. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2005. 360 с.
17. Семиченко В. А. Проблемы мотивации поведения и деятельности человека. Модульный курс «Направленность»: лекции, практич. занятия, задания для самостоят. работы. К. : Миллениум, 2004. 521 с.

18. Уніят С., Комінко С. Вибір професії, або задача з багатьма невідомими. Тернопіль: Підручники і посібники, 1997. 87 с.
19. Фоппель К. На порозі дорослої життя: психологічна робота з підлітковими і юнацькими проблемами. Планирование жизни. Решение проблем. Сотрудничество. М. : Генезис, 2008. 184 с.
20. Шапарь В. Б., Тимченко А. В., Швыдченко В. Н. Практическая психология. Инструментарий. Ростов-на-Дону: «Феникс», 2002. 688 с.
21. Шнейдер Л. Б. Профессиональная идентичность: теория, эксперимент, тренинг: учеб. пособие. М. : МПСИ; Воронеж: МОДЭК, 2004. 600 с.
22. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції: навч. посіб. К.: Либідь, 1996. 264 с.

Допоміжна

1. Широкова Г.А. Практикум для детского психолога / Г.А. Широкова, Е.Г. Жадько. – Изд. 4-е. – Ростов на Дону: Феникс, 2006. – 314 с.
2. Мещеряков Б. Г., Зинченко В. П.. Большой психологический словарь. СПб.: Прайм-Еврознак, 2002. 626 с.
3. Немов Р. С. Психология: учеб.: в 3 кн. М.: ВЛАДОС, 2003. Кн. 2: Психология образования. 608 с.
4. Пашукова Т. І., Допіра А. І., Дьяконов Г. В. Практикум із загальної психології. К. : Знання, 2006. 203 с.
5. Психологія особистості : словник-довідник / за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. К. : Рута, 2001. 320 с.
6. Практикум по общей и экспериментальной психологии / под общ. ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. СПб.: Питер, 2000. 560 с.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Диференційований залік

6. Засоби діагностики успішності навчання

Усне опитування, експрес-завдання, тестування.